

Intervju prvog zamjenika visokog predstavnika, Raffi Gregoriana

Gospodine Gregorian, kako objašnjavate činjenicu da su samo bošnjački ministri u Vijeću ministara BiH glasali protiv odluke o smanjenju mandata stranim sudijama i tužiocima? Ministar za ljudska prava i izbjeglice BiH Safet Halilović tvrdi da je odluka donesena preglasavanjem ministara iz reda bošnjačkog naroda. Ispada da i kriminal ovdje ima nacionalne boje?!

Vijeće ministara BiH je usvojilo amandmane u obimu koji je daleko manji od produženja mandata koje su za strane sudije i tužioce prije skoro dvije godine zatražili predsjednik Suda BiH, glavni tužilac BiH i predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća. Jasno je da su ministri do zadnjeg mogućeg momenta čekali da nešto poduzmu i to bez sumnje u nadi da će međunarodne sudije i tužioci, čiji ugovori ističu prije kraja godine, napustiti ove institucije što će de facto dovesti do smanjenja broja stranih sudija i tužilaca prije kraja godine kada prema zakonu ističe njihov mandat. Nemoguće je da ministri smatraju da bolje od čelnih ljudi Suda BiH i Tužilaštva BiH znaju šta je potrebno ovim institucijama. Dakle, ovi reducirani amandmani očigledno su rezultat zajedničkog političkog plana pojedinih političkih stranaka koje se plaše produženja mandata međunarodnih sudija i tužilaca angažiranih na predmetima terorizma, organiziranog kriminala i korupcije. To je očigledan primjer miješanja političkih struktura u poslove institucija za provođenje zakona i pravosudnih organa.

Odluka Vijeća ministara će samo naštetiti interesima građana

BiH jer je borba protiv korupcije već duže od deset godina jedan od dva najvažnija pitanja za biračko tijelo u BiH. To će takođe uticati na težnje BiH da se pridruži Evropskoj uniji, s obzirom da Evropska unija ima striktne uslove u oblasti borbe protiv kriminala i korupcije. Kako Vijeće ministara može objasniti zašto je odlučilo ignorirati preporuke visokog predstavnika EU Javiera Solane koji je u svom pismu predsjedavajućem Vijeća ministara Špiriću istakao da Evropska unija i međunarodna zajednica u cjelini očekuju od državnih institucija da podrže stavove bosanskohercegovačkih pravosudnih institucija? Vijeće ministara nije uzelo u obzir ni stavove Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira koji je apelirao na Vijeće ministara da produži mandat međunarodnim sudijama i tužiocima. Dakle, čije su preporuke oni prihvatili?

Vijeće ministara BiH dvije godine zaredom u budžetu za 2008. i 2009. godinu nije utvrdilo niti jednu stavku za zamjenu stranih sudija i tužioca kvalificiranim domaćim kandidatima. Nisu napravili nikakve planove za rješavanje zaostalih, još uvijek neriješenih predmeta, niti su napravili planove o načinu na koji mogu ojačati ovu oblast umjesto da je slabe.

Uz to, javnost mora znati da je objašnjenje koje je ponudilo Vijeće ministara BiH, tvrdeći da su troškovi prijevoda za osobe koje rade na predmetima terorizma, organiziranog kriminala i korupcije preveliki, nije ništa drugo do vješto plasirana tvrdnja i «dimna zavjesa» kojom objašnjavaju svoje sebične poteze: naime, troškove prijevoda plaća međunarodna zajednica.

Izjavili ste da da nije bilo međunarodnih sudija i tužilaca, možda bi domaći bili ubijeni, jer su neke prijetnje domaćim sudijama potvrđene I to, kako ste rekli, od ljudi protiv kojih su vodili procesi. Zašto javnost o tome nije bila obaviještena ranije, nego tek sada, pa čak I sada se plasira poluinformacija, zašto ne možemo znati kojim se sudijama

prijeti I ko im prijeti?

Kao novinar znate da se prema takvim informacijama u vezi sa pojedinačnim slučajevima mora postupati kao prema povjerljivim stvarima. Govorimo o ličnoj sigurnosti. Neodgovorno postupanje sa osjetljivim informacijama može dovesti do ozbiljnih posljedica i niko nema pravo da se igra životima drugih ljudi. Dovoljno je reći da je bilo bezbroj primjera gdje su osobe pod istragom rekle da bi odbili suradnju i ugrožavali domaće zvaničnike da strani kolega ne radi s njima. Nadležne institucije posjeduju ovu informaciju i treba da postupe u skladu sa zakonom.

Postoji realan strah od pritisaka na domaće sudije i pravosuđe. Razočaravajuće je to, međutim, što su u mandatu stranim sudijama i tužiocima tokom proteklih godina pred Sudom BiH pali im gotovo svi važniji predmeti? Kako komentarišete takve poražavajuće podatke?

To jednostavno nije istina. Međutim, interesantno je da su samo politički slučajevi visokog profila sa uspjehom prošli u prvostepenom postupku, ali je u nekoliko slučajeva presuda preinačena na osnovu žalbe zbog proceduralnih tehnikacija, a ne zbog suštine. Uspješno krivično gonjenje je ostvareno u većini veoma složenih, ali javnosti manje poznatih slučajeva, u kojima je skoro 15 miliona KM nezakonito stečene dobiti već vraćeno državi. Imajući u vidu da je državni pravosudni aparat uspostavljen u skorije vrijeme, do sada je postignut prilično impresivan rezultat.

Šta će se sada desiti sa predmetima koji su vodili stranci, a koji neće stići do kraja njihovog mandata biti okončani? Znate li koliko ih je i u kojem su stadiju sada?

Što se tiče statistike i broja slučajeva o tome trebate razgovarati sa Sudom BiH i Tužilaštvom BiH. Neizbježno će doći do zastoja u preostalim slučajevima pošto Vijeće ministara

prošle godine nije osiguralo potrebne resurse za obuku, provjeru i zapošljavanje lokalnog osoblja koje bi zamijenilo strane zvaničnike koje plaćaju međunarodni donatori. To bi dalje moglo dovesti do povrede prava pojedinaca, poput recimo prava na pravično suđenje u razumnom roku.

Kritikovali ste domaće vlasti da ništa nisu učinile za zamjenu stranih sudija i tužilaca te bi kapacitet Suda i Tužilaštva BiH znatno opao ako bi otišli krajem godine. U kojem smislu su uopšte domaće vlasti mogle nadomjestiti inostrano prisustvo u pravosuđu, ako domaći nisu valjani samo što su domaći, a strani dobri što su stranci i time nedodirljivi kriminalcima. Šta su onda vlasti mogle učiniti?

Niko nikada nije rekao da domaće osoblje nije dobro samo zato jer je domaće ili da je međunarodno osoblje dobro zato što je međunarodno. Kao što sam rekao, Vijeće ministara prošle godine nije osiguralo neophodne resurse za obuku, provjeru i zapošljavanje domaćeg osoblja koje bi zamijenilo međunarodno osoblje. Godine su potrebne da bi se dobile sudije i tužioci koji se mogu baviti složenim slučajevima terorizma, organiziranog kriminala, korupcije i ratnih zločina.

Ne možete samo zaliti biljku vodom i očekivati da naraste preko noći. Vlasti već godinama znaju da moraju raditi na ovome, ali to nisu učinile, iako se time stvara usko grlo u procesuiranju postojećih i budućih predmeta. Zašto bi to učinili osim ako žele da sudovi budu neefikasni?

Dževad Galijašević, član Ekspertskog tima jugoistočne Evrope za borbu protiv terorizma i organizovanog kriminala je neki dan izjavio da Vi razbijate domaći pravosudni sistem sa needukovanim tužiocima, koji su sitni obavještajci. Vaš komentar na ove optužbe?

Da li je to isti čovjek koji je nedavno održao onu potpuno nestvarnu konferenciju za štampu o napadima 11. septembra u Sjedinjenim Državama? Da li on stvarno misli ozbiljno? Ne

vidim potrebu da odgovaram na besmislene tvrdnje samozvanih, lažnih eksperata koji se pojavljuju u medijima.

BiH je i dalje najniže rangirana zemlja zapadnog Balkana na posljednjem Indeksu percepcije korupcije. I zbog ovih rezultata ste nedavno izjavili da naša zemlja mora obaviti još dosta posla na iskorjenjivanju korupcije. Šta je do sada uradio Antrikorupcioni tim OHR-a i čime se on konkretno bavi?

Od momenta kada je visoki predstavnik formirao analitički tim, najavili smo da zbog prirode njihovog posla nećemo javno iznositi detalje o njihovom radu. Ono što mogu reći jeste da je sama činjenica da oni provode aktivnosti prikupljanja informacija, potvrđivanja i analize imala pozitivan psihološki efekat na lokalna tijela koja se bore protiv korupcije.

Što se tiče korupcije u BiH, poznato mi je da je Transparency International objavio prije nekoliko dana da korupcija predstavlja veći problem u BiH nego u bilo kojoj drugoj zemlji u regionu. Ono što BiH mora učiniti jeste da barem sustigne druge zemlje regiona i usvoji mjere za borbu protiv korupcije, uključujući mjere koje su potrebne za liberalizaciju viznog režima. Ovo je ozbiljno pitanje i ova zemlja naprosto mora pronaći način da ga riješi, ako želi napredovati ka evroatlantskim integracijama. Nažalost, odluka da se ne produže mandati međunarodnim sudijama i tužiocima neće pomoći u tom smislu i to je dodatni razlog zbog kojeg je odluka Vijeća ministara protivna interesima građana.

Mnogi Vam zamjeraju da se miješate u procese prilikom smjena bh. zvaničnika, naročito iz sigurnosnog sektora? Da li je to dio vašeg posla?

Moj resor na mjestu prvog zamjenika visokog predstavnika obuhvata vladavinu prava i pitanja koja se tiču Međunarodnog krivičnog tribunala u Hagu. OHR je ovdje kako bi provodio i podržavao Daytonski mirovni sporazum. Ako utvrdim da neko radi

protiv Daytonu, naročito u oblasti vladavine prava i ratnih zločina, to ću jasno staviti na znanje nadležnim vlastima i od njih očekujem da poduzmu odgovarajuće mjere.

Milorad Dodik je nakon odluke Vijeća ministara BiH i vaših komentara tim povodom izjavio da ste Vi prošlost. Malo je požurio, ali javnost je već navikla na vruću retoriku između vas dvojice. Ne ostajete mu ni vi dužni, pa me zanima šta mislite o svrsishodnosti ovakve korespondencije?

Prije svega, ja sam prvi zamjenik visokog predstavnika i ostat ću tu dok posao ne bude završen. Ono što ja govorim i činim nikako se ne može usporediti sa izjavom i neprimjerenim jezikom koji koristi g. Dodik. Ja se ne uplićem u negativnu retoriku, ali ja opisujem stvari jasno, precizno i na temelju činjenica.

Komentari premijera Dodika često su puni malicioznih i namjernih pogreški u iznošenju činjenica. Na primjer, on tvrdi da ja zarađujem 25.000 eura mjesečno, iako zna da sam ja uposlenik američke vlade koji dobija standardnu platu koju dobijaju uposlenici Vlade SAD, na koju plaćam sve američke poreze i zarađujem manje nego što zarađujem kada sam u Americi. Zašto onda širi takve laži? Zato da bi skrenuo pažnju sa priča o tome kako u imovini i prihodima ima 500 miliona za koje ne može dati objašnjenje?

Kako ocjenjujete komentar gospodina Olija Rena da sa kvaziprotektoratom BiH neće nikad ući u Uniju. Ako je angažman OHR-a kvaziprotektorat, onda vi ispadate kvazizamjenik. Kako vam se dopada takva titula i šta zapravo mislite o takvim ocjenama koje sugerišu da je i dijelu međunarodne zajednice nejasna uloga OHR-a?

Nemojmo se igrati sa riječima. Jasno je šta je komesar EU želio reći. Naravno da BiH ne može postati članica EU sa OHR-om, tu nema sumnje. EU je jasno stavila do znanja da smatra da je ispunjenje 5 ciljeva i dva uvjeta dio njenih ukupnih uvjeta za prelazak u sljedeću fazu približavanja EU, baš kao što su postojali preduvjeti i za samo otpočinjanje pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Apsolutno je jasno koja je uloga OHR-a u vezi sa provedbom Daytonskog mirovnog sporazuma i šta organi vlasti BiH treba da urade kako bi OHR mogao zaključiti svoju misiju.

Može li BiH na jesen biti spremna za zatvaranje OHR-a, odnosno njegovo prestruktuiranje u Ured specijalnog predstavnika EU?

To trebate pitati bosanskohercegovačke političare. Mi smo spremni uraditi ono što je potrebno, a do bosanskohercegovačkih lidera je da urade svoj posao i ispune ciljeve i uvjete koje im je postavilo Vijeće za provedbu mira. Vidjećemo kakav će napredak postići u mjesecima koji su pred nama.

Da li će OHR-a intervenisati jače u Mostaru, ukoliko ne dođe uskoro do dogovora tamošnjih stranaka o gradskom budžetu i gradonačelniku? Hoće li neodgovorne stranke biti sankcionisane?

Nadam se da su političke stranke u Mostaru razumjele poruku koju im je uputio visoki predstavnik, Valentin Inzko. Sačekaćemo i vidjeti da li će se konačno probuditi i uraditi posao za koji su izabrani.